

panelið

Hvussu arbeiðir ráfiskagrunnurinn?

Sum menn minnst var ráfiskagrunnurinn settur á stovn seinasta ár. Endamálið við hesum grunni var at tryggja teimum skipum, sum landa feshfisk í Føroyum ein javnan prís yvir eitt longri tíðarskeið. Hetta verður gjørt á tann hátt, at fyri 4 mánaðar í senn verður settur ein avreiðingarpriður. Hetta er tann priður, sum fiskimenn fáa. Fyri 14 dagar í senn verður ásettur ein avrokningarpriður, og hetta er tann priður, sum flakavirkini gjalda, og munurin verður so javnaður av ráfiskagrunninum. Tá spurningurin um, hvussu ráfiskagrunnurin veruliga arbeiðir, og hvussu avreiðingar- og avrokningarpriðir verða ásettir, stundum verður reistur, skal verða greitt nærri frá hesum

Í dag:

Avrokningarpriður

Grundarlagið fyri virkinum hjá grunninum er ásetan av avrokningarpriði. Tí hetta er tann priður, sum flakavirkini skulu gjalda, og sum er grundarlagið fyri tí prisi, sum verður góldin fiskimonnunum. Tí skal niðanfyri verða greitt nærri frá mannagongdini, og verður sum domi tikið fram útrokning av prisi á toski 2A.

Útflutningspriðurin

Gingið verður sum oftast út frá tí prisi, sum er galdandi í keyparalandinum, og verður hann umroknaður til danskar krónur eftir tí galdandi kursinum. Um flakið verður selt fyri 0,94\$ pr. lb. (454 gr.), so svarar hetta til ein kilopriður uppá kr. 12,80, um kursurin er 619,15. Og her er kursurin ógvuliga avgerandi, tí um hann í staðin hevði verið 5,50 t.d. hevði útflutningspriðurin í staðin verið kr. 11,39, og hetta hevði munað nógv uppá ráfiskaprisin.

Solukostnaðir

Síðan verða trektir frá teir kostnaðir, sum eru av at fáa voruna fram til solustaðin. Her er talan um farmagjald, trygging av voruni undir flutningi og renta av tí figging, sum fiskasol- an úrvegar flakavirkjunum. Hetta virkar á tann hátt, at flakavirkini fáa peningin fyri fiskin beinanvegin, sum hann er avskipaður, meðan fiskasol- ikki fær solupeningin fyrrren umleið ein mánaða eftir, at avskipingin er farin fram. Eisini fer frá vorugjald.

Avrokningarpriður

Tað virði, sum nú er eftir, verður kallað avrokningarpriður frá fiskasoluni. Av hesum avrokningarpriði roknar fiskasol- an sær eitt rakstrargjald uppá 2%, sum skal nýtast at figgia raksturin av virkinum hjá fiskasoluni. Restin verður so góldin virkunum.

Slógv og fars

Afturat tí virði, sum fiskurin nú hevur verður lagt teir úrdráttir av fars og slógv, sum eru í samband við framleiðsluna, og tá hetta er gjørt hava vit samlaða virði av framleiðsluni av 1 kg av flaki.

Tilvirkingarløn

Nú verða drignar frá tær beinleidis útreiðslur, sum eru av framleiðsluni, og her er tilvirkingarlønin tann sum telur mest. Hetta er tann beinleidis arbeiðslønin, sum fer uppá fiskin, frá tí hann er landaður, og til hann verður avskipaður aftur. Hendan tilvirkingarløn verður í útrokningunum hækkað við sama prosenttali, sum arbeiðarløninir hækka.

Pakktilfar

Síðan verður drigið frá kostnað- urnum av pakktilfari, salti v.m.

Úrtøka

Tá allar hesar útreiðslur eru farnar frá hava vit eftir tað virði av flakinum, sum er til býtis millum fiskimenn/skip- øðrumegin og flakavirkid hinumegin. Men tá avrokningarpriðurin skal setast pr. kg. ráfisk, er neyðugt at umrokna virði pr. kg flak til virði pr. kg ráfisk. Og í hesum forinum verður roknað við, at samlaða úrtøkan av flaki pr. kg ráfisk er 36%, sum verður býtt soleiðis upp, at 30% er flak til konsumpakkar, 3% eru bitar, sum verða pakkaðir sum blokk til tann hægara blokkprisin, og 3% eru uggar, sum verða pakkaðir fyri seg til ein lægri serligan uggaðblokk- pris. Hetta gevur tilsamans bruttovirði av 1 kg av ráfiski.

Skiftisavlopið

Roknað verður út eina ferð árliga, hvussu nógv virkið skal hava til at gjalda sínar fustu útreiðslur við. Her er talan um rentur, avdráttir og fastar útreiðslur, sum ikki hava beinleidis samband við, hvussu nógv virkið tekur imóti. Hetta er sera ymist frá virki til virki, e.g. tí ber bert til at nýta meðaltol. Meðaltolurinn er útroknaður sum víst niðanfyri, og er hetta meðaltol fyri fleiri virki:

Fastir kostnaðir (formenn, umsiting v.m.)	21,2 oyru pr. kg
Rentur av láni, kassakreditt v.m.	14,4 oyru pr. kg
Áðrir skiftandi kostnaðir (koyring, el v.m.)	9,1 oyru pr. kg
Avskrivningar (bygningar, rakstrargogn v.m.)	7,9 oyru pr. kg
	52,6 oyru pr. kg

Hetta er meðal skiftisavlopið, men tá tað er ymist, hvussu nógv arbeiði er av teimum ymsu framleiðslunum er eisini ymist, hvat skiftisavlop verður roknað fyri hesar, og tað liggur millum 45–70 oyru pr. kg. Í hesum forinum er talan um eina nógv framleidda voru, so skiftisavlopið til flakavirkid er her 70 oyru og tá tað er drigið frá,

havt í huga ta peningangod, sum ráfiskagrunnurin hevur at ráða yvir. Við øllum hesum sum grundarlag verður avrokningarpriðurin settur. Um avreiðingarpriðurin í hesum forinum er kr. 2,30 vil tað siga, at virkið rindar hendað prís fyri fiskin, og letur so tey 4 oyruni inn í ráfiskagrunnin. Um tað nú skuldi hent, at avrokningarpriðurin

Domi um útrokning av fiskaprisi

Hesi tol eru tikið úr eini útrokning frá seinasta ár og tey samsvara tí ikki øll við tey tol, sum verða nýtt í dag

Toskur 2A. Verður framleitt til 5 lbs, konsumpakning til USA.

Priðurin er \$ 0,94 pr. lb. kursur 619,15 — 0,80 (bankakostn).

Hetta gevur pr. kg.		kr. 12,80
+ frakt	kr. 0,69	
trygging 0,6%	kr. 0,08	
renta 1,25%	kr. 0,16	
vorugjald	kr. 0,02	kr. 0,95
Avrokningarpriður frá fiskasoluni		kr. 11,85
+ solugjald 2%		kr. 0,24
Útgjöldið verður til virkini		kr. 11,61
+ slógv 1,5 kg á 6 oyru	kr. 0,09	
fars 87 gr. á kr. 2,25	kr. 0,20	kr. 0,29
Virði tilsamans		kr. 11,90
+ tilvirkingarløn	kr. 2,44	
pakktilfar	kr. 0,56	kr. 3,00
Til býtis		kr. 8,90
Úrtøka 30%	kr. 2,67	
+ bitar 3% av 5,42	kr. 0,16	
uggar 3% av 5,2	kr. 0,16	kr. 3,04
+ skiftisavlop		kr. 0,70
Avrokningarpriður		kr. 2,34

Undirútrokningar:

Bitar: Hesi verða útfliptir til blokkprís (\$ 0,65 pr. lb) og mett verður, at 3% av ráfiskinum fer til hesa framleiðslu:

Solupriður	kr. 8,85
+ frakt, trygging, renta og vorugj.	kr. 0,87
	kr. 7,98
+ rakstrargjald	kr. 0,16
pakktilfar	kr. 0,25
1/4 lön	kr. 0,47
	kr. 0,88
	kr. 7,10

3% av hesum er 0,21

Uggar:

Her er avrokningarpriðurin frá fiskasoluni 30 oyru lægri enn fyri blokkin, og arbeiðskostnaðurin er 1,86. Hetta gevur til uggar 3% av 5,42 og gevur hetta 16 oyru.

Fars

Priðurin fyri fars er \$ 0,30 pr. lb. Her er útrokningin tann sama, men arbeiðskostnaðurin er 0,75 kr. og úrtøkan av fars pr. kg rávøru er 2,6% og svarar hetta til 72 gr. fyri blokk og 87 gr. fyri konsum.

verður avrokningarpriðurin kr. 2,34. Hetta er tann upphædd, sum virkið skal gjalda fyri fiskin.

Avreiðingarpriðurin

Her er tað, at avreiðingarpriðurin kemur inn í myndina. Og hann verður sum sagt settur fyri 4 mánaðar, tó so, at um serlig viðurskifti, sum knapplegar óvæntaðar prishækkningar koma fyri mitt í skeiðnum, kann landsstýrið geva serloyvi til at hækka priðsin. Grundarlagið fyri avreiðingarpriðsinum er fyrst og fremst avrokningarpriðurin. Har afturat verður mett um prisútlitið fyri teir komandi 4 mánaðarnar, og hetta verður gjørt við at spyrja solumenn og solumboðsmenn í marknaðarløndunum. Og so verður eisini

vegna prísfall datt niður á kr. 2,20 skal framvegis gjaldast kr. 2,30 fyri fiskin, men nú fær flakavirkid munin endurgjoldin úr grunninum.

Hvorja uppgávu hevur so eitt umboð hjá fiskimannafelagnum í hesi nevnd? Jú, viðvíkjandi avrokningarpriðsinum er uppgávan at medvirka til, at útrokningarnar verða so rættar sum gjørligt. Tað er heilt klárt, at hesar útrokningar verða óngantið snóra beinar. Summar útreiðslur kunnu sjálvsagt prógvast uppá oyra, meðan aðrar eru mettast og roknaðar sum meðaltol. Og tí er neyðugt alla tíðina at arbeiða við at kann rættleikan av hesum tølum. Her hava vit sett fram rættuliga nógv uppskot til

Framhald á síðu 6

við-merkingar

Heldur negativt

Um Norðsjóvarsildina skriv- ar 14. Sept. í oddagrein:

— Hetta ljóðar sum illa umhugsaður pástandur, men hyggja vit nærri at veruleika- num um Norðsjógvin, so kann hetta prógvast við tøl- um. Taka vit fyrst vinningin, so er tað hann, at nakrir mans hava havt góðan vinn- ing av Norðsjóvarveiduni, og landið hevur fingið skatt frá hesum monnum. Alt gott um hett at siga, men hin síðan av sakini er hon, at veiðuforini eru so dýr, at hvørt arbeiðsplássið kostar 1 miljón kr. Henda ovurhonds stóra skipalægging verður fyri ein stóran part góldin av føroyska landshúsarhaldi- num, og konir menn hava roknað út, at í føroyskum landsbúskapi verður heildar- útslitið av Norðsjóvarveiduni heldur negativt enn positivt.

Gevur ráð

Nú tað ljóðar, at oljupriðir- nir hækka aftur er Dimma- lætting farin at geva føroy- ingum ráð:

— Hvorji id ráðini eru? Tað er eyðsæð, at veiðifør, sum vit lata byggja, mugu vanda sær um motorarnar og vissar sær slíkar, sum krafta mest gjørligt við minst gjørligt oljúnýtlu. Men uppi á landi mugu vit leggja okkum eftir at brúka sum minst av olju, bæði við hús og á annan hátt. Tað letur seg gera, royna vit av øllum alvi at spara olju. Mong gjørdu tað, tá id oljan reis stórliga í prisi fyri fáum árum síðani.

Ikki so einfalt

Johan Wang skrivur í Dag- blaðnum um traðir og tekur undir við Jóhan Samuelsen, sum skrivaði í Sosialinum um sama evni:

— Tianverri er málið ikki so einfalt. Tað eru nógvir trað- ir í Havn, so hetta er veruliga eitt býráðsmál at loysa. Á- hugin er ymiskur. Onkur røkir sína trøð væl og virði- liga, so kann tað næsta ættarliðið koma til, og verður trøðin brátt til grundokir, og tá er neyðugt við vegætlan og kloakk. Sjálvt um børn arva grundokir fyri onki, kostar tað nógv at gera ókið byggibúgvíð.

